

వరిగిపరిడు - శత్రుము

సామాజికం - రాజకీయం

ఆర్థికం - తత్వం

ప్రచురణ

వేదోపనిషత్ - వేదిక

ప్రశాంతినగర్

పెందుర్తి - విశాఖపట్టణం

ఉత్తరాంధ్ర

వంగపండు శతకము

Vangapandu Sathakam

Written by

Prajakavi

Vangapandu Appala Swamy M.A.(Double) B.Ed
Principal (Rtd)

Correspondent

T.Subbarami Reddi

National Junior College

PENDURTHI - 531 173

Visakhapatnam (A.P)

Phone :- 824428

ప్రచురణ - 1998

ప్రతులు - 1000

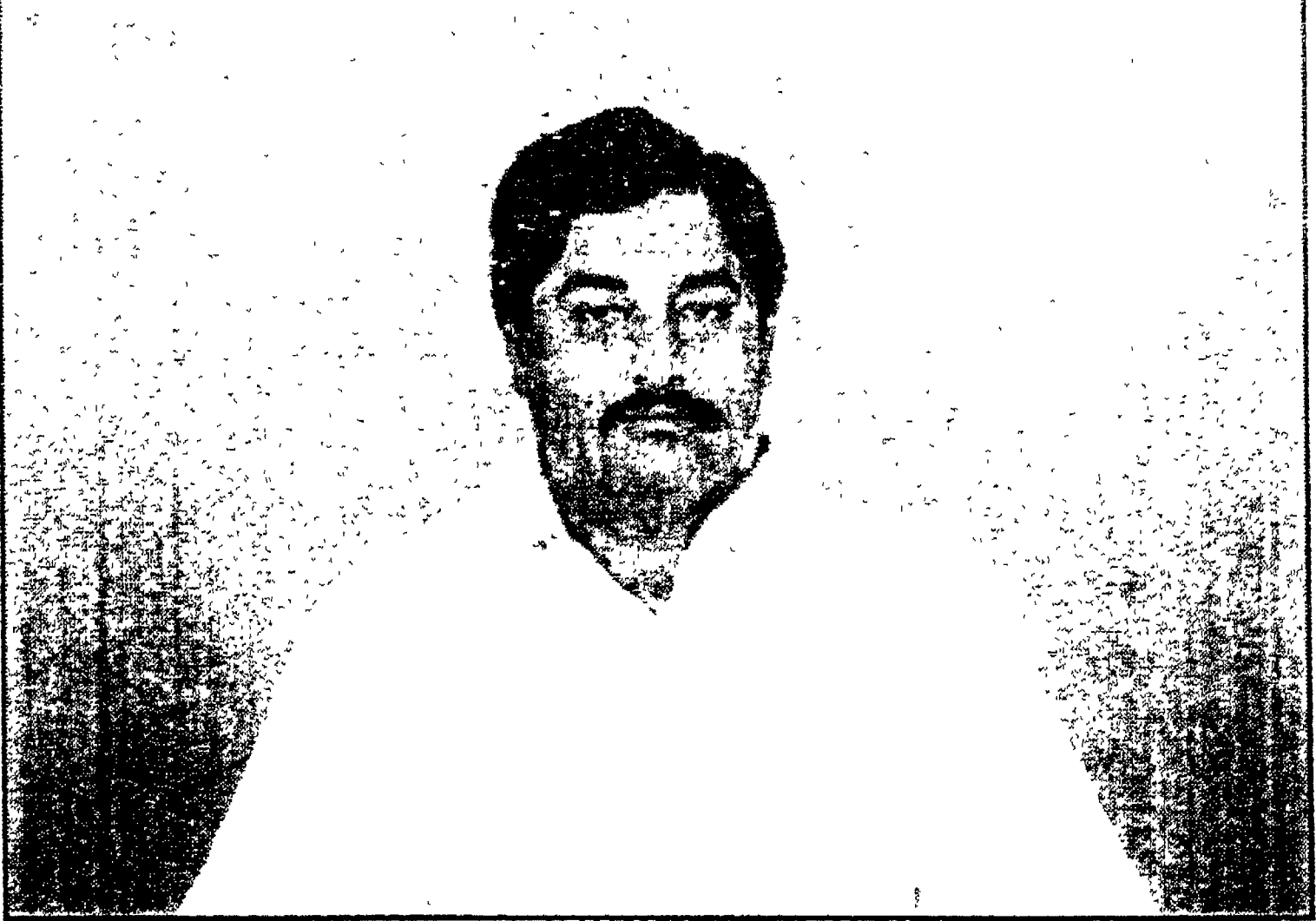
హక్కులు - రచయితవి

ముద్రణ

వెల రూ. 10/- లు

అంకితం

శ్రీ ధర్మాన ప్రసాదరావు గారికి

అంకితం

ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర మాజీ మంత్రివర్యులు
రాష్ట్ర మాజీ పి.పి.సి. ఆర్గనైజింగ్ శక్రబరి

శ్రీ ధర్మాన - ప్రసాదరావు గారికి

వంశధార నదీ గడ్డపై జన్మించి

రైతే రాజని చాటు రైతు బిడ్డ.

సర్పంచ్, అధ్యక్ష, మంత్రిపద వులనంది

జనసేవ చేసిన - ఘన మనీషి.

చిక్కోలు, కాంగ్రెస్ - చిక్కును విడదీసి

చక్కబెట్టినకడు - ధైర్యశాలి.

శ్రామిక రైతాంగ - జనహితై భిలాషి.

బడుగు బలహీనుల - బాంధవుండు.

మాట పడని - వ్యక్తిత్వ మభిమాన ధనుడు.

వెనుక బడిన వర్గాలకు - వెలుగు ఇతడు.

ఉత్తరాంధ్రలో యువశక్తి కూపిరనగ

ప్రజల మనిషి మన ధర్మాన ప్రసాద రావు.

వయసు విజ్ఞాన మనుభవం వంట బట్ట

గడన జేసిన విజ్ఞాన రచన పంట

పుడమి నీపేరు ప్రఖ్యాతి పుంజు కొనగ

అంకితం, శతకమందుకో, అమృతహృదయ

ఉగాది : 1998

ప్రజాకవి - వంగపండు

స్థలం : పెందుర్తి

వంగ పండు శతకము

సావనాజికం

సీరిసిడు వరదాత ధరలోన మనజన్మ
కనుదోయి కనలే నె కర్మఫలము.
కర్మ జ్ఞానాను భవ రాత ర నర జన్మ!
వినర వంగ పండు కనర నిజము!

ఎంత జ్ఞానియైన ఏమి బోధించిన
ఏమి యిచ్చెదరన్న ఏవగింపె!
బిచ్చ మెత్తువాని మెత్తురా ఎవరైన
వినర వంగ పండు కనర నిజము

కోట్లు సంపాదించ కొడుకులు కోడండ్రు
కోరివచ్చి మిమ్ము జే రి పిలచు
లచ్చి జూడగవచ్చు నినుమెచ్చి కాదుర
వినర వంగ పండు కనర నిజము

జనతను ప్రశ్నించ జగడాలు రేగును
తలను దించుకు పోవ తగుపే లే దు
తలనూపి బ్రతికిన తనువుకే తలవంపు
వినర వంగ పండు కనర నిజము

మనసు నరికట్టిన మణిపూస కాగలవు
నడిబజారున పడ నలుసే నీవు
అణి ముత్యానికె అంతఃపురమే చోటు
వినర వంగ పండు కనర నిజము

ఓటమి నందిన ఒదిగి ఉండబోరు
పట్టుదలతో గట్టి కృషిని మరవద్దు
గెలుపు ఓటమిలను జీవన మలుపులు
వినర వంగ పండు కనర నిజము

సెప్పులాంటి బ్రతుకు గొప్పని, దెల్పిన
ఇతరులది చురక నివ్వరాదు
నివురు గట్టిన బ్రతుకే నిజమని పించు
వినర వంగ పండు కనర నిజము

మడి-తడి తన ఒడి మలిన మానవులంటు
ఎడమెడ మనువాడు కడు ధూర్జడిలను
సాటి మనుజుని సేచుడనగ జెల్లదుభువి
వినర వంగ పండు కనర నిజము

పదవి నడ్డము పెట్టి ప్రక్కదారుల తొక్క
పదుగురు - వడిబట్టి - వందనమను
పదవి సంతకెల్ల పలకరించరెవరు
వినర వంగ పండు కనర నిజము

వలు వలు ఎగద్రోసి వయ్యార మును చూపి
వయసు షయి బడగనె - “వైరాగి” ననును
చేసిన తప్పుకు చేరిన శిక్షర
వినర వంగ పండు కనర నిజము

ఎంత ప్రజ్ఞయున్న! ఎంతటి ఘనుడైన
పొరుగువాడు సిన్ను పొగడ బోడు
కల్లెదుట కాంతికి కనురెప్ప నిలచున
వినర వంగ పండు కనర నిజము

కలిమి పరుని భార్య కాసులకేడ్చును
కూలివాని ఆలి కూటికేడ్చు
ఇరువురి తెరువురు చివరికి ఒరువులై
వినర వంగ పండు కనర నిజము

పసిడి మేడలున్న కసిదీర డబ్బున్న
పదిమంది మెప్పుకై పడరాని పాట్లు!
మనసు ‘‘గొప్ప’’ వినక మానదు మహిలోన
వినర వంగ పండు కనర నిజము

రూకయే ఈలోక తూకమన చెల్లదు
జాతి సంస్కృతి దీపకాంతి జగతి
ఆశయ సిద్ధికై నరుడు హారతి పట్టు
వినర వంగ పండు కనర నిజము

పుట్టి పెరిగినచోట ఎట్టి వారికి కూడ
గట్టి వాడను విరుదు కలుగ బోదు
పొరుగు వాడే నాడు పోరుకే తలపడు
వినర వంగ పండు కనర నిజము

తరగని సంపద తల్లి దండ్రుల లకున్న
పిల్లలు పని అనత ఇల్లు చెరచు
కష్టపడని చోట కలిముండ దెన్నడు
వినర వంగ పండు కనర నిజము

పదవులు భాగ్యాలు పదిమంది పేయైన
పట్టువడ వురకవి ప్రతి ఒకరికి
ప్రతిభ సామర్థ్యాలె పదవులు భాగ్యాలు
వినర వంగ పండు కనర నిజము

“గతి” ని దాతప్పిన “గ్రహపాటు” యని దెల్పు
స్థితి వంతుడైన తన కృషి ఫలితమనును
ఆత్మవంచ కుడితడే అధముడు అల్పుడు
వినర వంగ పండు కనర నిజము

చిన్నతనము నపొందు శిక్షణొక “శిక్షర”
మధ్య వయసునపడు “బ్రతుకు శిక్ష”
పెద్దతన మొచ్చిన “పదివేల శిక్షలు”
వినర వంగ పండు కనర నిజము

కుప్పిగంతులె నేడు గొప్పనాట్య మాయె
కోతిచేష్టలె మన కోర్కెలనగ
అదుపు దప్పు “మనసు” అల్లరి రూపాలె
వినర వంగ పండు కనర నిజము

వెనుక గోతులు త్రవ్వు పెధవలె వీనాడు
నీతి వంతులమని నిలచి జెప్పు
మంచి తనమేనాడు మారు పలకదు కద
వినర వంగ పండు కనర నిజము

చదువరి జ్ఞానిల జగతి పేరు పేరు
చదువరి జ్ఞానియన పాడి కాదు
జన్మతః జ్ఞానము సాధనతో చదువుర
వినర వంగ పండు కనర నిజము

సీద్ధాంత మనినీవు చిక్కులో బడబోకు
స్థిరమైన సీద్ధాంత ధరణి కాదు
వాద ప్రతివాదాలు వర్ధిల్లు జగతిని
వినర వంగ పండు కనర నిజము

భక్తి దండమొకటి భ జన దండ మొకటి
దండాలతో రెండు ర క ములుండు
దండమిడ పూలదండ యని భ్రమపడకు
వినర వంగ పండు కనర నిజము

బడుగువాడు బ్రహ్మ పదవోకే తగడని
పొడుగువాడు కళ్లు పొడుచు కొనును
బ్రహ్మ పదవేనాడు కృషి బ్రహ్మ ఫలితమే
వినర వంగ పండు కనర నిజము

తండ్రికి తనయులు నలుగురు సోదరులు
స్వీయ కర్మను - కని - పేరెట్టి పిలిచె
పుట్టిన తదుపరే - గుణ కర్మ సంభవం
వినర వంగ పండు కనర నిజము

పదుగురు కొనియాడ పరవశింతు వీవు
పలువురు తెగనాడ పంతమేల
పరవశము పంతము పనికి రానివి కద
వినర వంగ పండు కనర నిజము

పశువుల కాపరి పండితుండెట్లాయె
కట్టుకున్నదాని కష్టఫలము
సతిసహకరించక పతికి సద్గతి లేదు
వినర వంగ పండు కనర నిజము

రాజకీయము :-

హొగరులే క మనిషి బిగువును కనలే డు
బిగువలే క రాదు తెగువ తనము
తెగువలే ని నరుడు తేరు కోలే డుర
వినర వంగ పండు కనర నిజము

మేకవన్నె పులులు మేదిని తిరగాడ
తేనే పూసిన కత్తె తీయననకు
మొట్టికాయ తినక మోసము తొలగున
వినర వంగ పండు కనర నిజము

బుద్ధి గల వారితో బద్ధవైరము వద్దు
నందులవలె పతనమంద గలవు.
జ్ఞాన మిరువైపుల దారు గల కత్తిర
వినర వంగ పండు కనర నిజము

రాజకీయాలలో రాణించ దలచిన
ప్రజలపై బడి నీవు బ్రతకవద్దు
ఆర్థిక విహీనుని ఆదరించరు ప్రజ
వినర వంగ పండు కనర నిజము

కూటికి లే కున్న కోటకధి కారివన
మనుజుడు తనువెల్ల మరచిపోవు
అధికార వాంఛిల ఆకలిని చంపుర
వినర వంగ పండు కనర నిజము

ప్రజను హాలించెడి పదవిని పొందిన
ముడుతల పడుముఖం ముచ్చట గొను
అధికార పదవి అమ్మత భాండము కద
వినర వంగ పండు కనర నిజము

పదవి పదవన్నను పారివోవును పదవి
వద్దు వద్దన్నను వడిసి జేరు
ప్రజలాత్మ పదవిర పరమాత్మ రూపము
వినర వంగ పండు కనర నిజము

ఊళ్ల నేలినరాజు నూడబెరికిన గాని
జనులలో రాచరిక జాడనిలచె
నేటి పాలకులెల్ల నాటి రాజులె కద
వినర వంగ పండు కనర నిజము

నగర వాసిగనున్న నరయ బడవెందున
పల్లెలో గడపిన ప్రతిచోట నీవె
ఉల్లితోటలో మల్లె ఉన్నతిని పొందదా!
వినర వంగ పండు కనర నిజము

సహజ శత్రువుతో సంధికి దిగవద్దు
నీపదవి గల్గంతు ఇతని వలనె.
శత్రువు - శత్రువు మిత్రుడేమనకు ర
వినర వంగ పండు కనర నిజము

సుస్థిర పొలనని సుద్దులు చెప్పొద్దు
ప్రజలు స్థిరచిత్తులా! అస్థిరులు సుమ్ము
జనులలో లే నిది జగతి సిద్ధించున
వినర వంగ పండు కనర నిజము

పొగడిన పేదోడు పొంగిపోవు భువిని
తెగడిన ఉన్నోడు రెచ్చి పోవు
తారు మారైనచో తత్త్వమే మారుర
వినర వంగ పండు కనర నిజము

పలువు రెన్నుకొనగ పదవిని పొందిన
దైవ కరుణ వలన దక్కె ననును
అధికార దాతను అదిమి పెట్టడమిదె
వినర వంగ పండు కనర నిజము

రమణి వెంటబడిన రాజు రసికుడగును
త్రాగితిని సుఖియుంచ భోగియగును
ఇతరు లిందుకు బోవ ఇడుము లెన్నెన్నోర
వినర వంగ పండు కనర నిజము

మాట కారివి గాక మనలేవు జగతిని
సొమ్ములు లుకున్న సొంపు లేవి!
వేష భషలు లేక వెలవెక్క లేవుర
వినర వంగ పండు కనర నిజము

దేనికి తలనూపు ‘‘ఇచ్చికం’’ ఒకవైపు
మాట తెదురిచ్చిన మనిషి ఒకవైపు
అమరిన సేకబ్బు అధికార పదవిల
వినర వంగ పండు కనర నిజము

‘‘వ్యక్తి’’ హింసజేయ రాజ్యమిత నినిజంపు
జనరక్ష ఉరిశిక్ష తనదే అనుచు
రాజ్య హింసకు చోటు ‘‘రాజనీతె’’ కదర
వినర వంగ పండు కనర నిజము

విశ్వాస నమ్మికల విదలించ రాజ్యము
కుప్ప కూలుననుట తప్పు కాదు
‘‘బ్రతుకెడ’’ రాజ్యము ‘‘బ్రతుకె’’ రాజ్యము కాదు
వినర వంగ పండు కనర నిజము

పదవి నున్నవాడు ప్రతి ఒక నిమిషము
ప్రజల మనిషిననుచు బలుకు చుండు
ప్రజల కంటగించ పదవెగిరి పోవదా
వినర వంగ పండు కనర నిజము

వైరి నెదుర్కొను సింహగర్జన లేక
చిక్కును విడదీయు ఎత్తుగడ విడువ
పదవిలో ఏ ఒకరు పదిపూట లుండరు
వినర వంగ పండు కనర నిజము

లోలోన ధనబలం గొప్పదని నమ్మాలి
జనబలం గొప్పదని బల్ల గుద్దాలి
జనధన బలాల జన్మలు గొప్పవె
వినర వంగ పండు కనర నిజము

ఆత్మశక్తి బాయ హృదయ దౌర్బల్యము
అర్థశక్తి ని విడువ అడుగు పడదు
ఏ శక్తి లే కున్న ఆసక్తి కలుగున
వినర వంగ పండు కనర నిజము

దోషమని మోక్షమని దోబూచులాడకు
నిజ జీవితమే నీకు నీతి పాఠముర
జన్మ తరించగ - ధర్మమొక తెప్పర
వినర వంగ పండు కనర నిజము

తిన తిండి లే నోడు తిన మర గినోడు
దోపిడి రాజ్యమున కాపుకాయ
తగు విద్వరిలో రాదు అనగలర - మనగలర
వినర వంగ పండు కనర నిజము

ప్రజల సుఖశాంతికి తననెన్నుకొనమని
తన రాతమారగ తల గొరుగు కొనును.
“జనత” కు మనబాగు “మనలో” లే దనిచెప్పు!
వినర వంగ పండు కనర నిజము

ప్రభుత రక్తిసినిను పని పట్టి పీడించ
ధర్మదేవత శరణు తప్పుదు కద
సహజన్యాయమె నిన్ను సర్వదా కాపాడు
వినర వంగ పండు కనర నిజము

మతధర్మ - విశ్వాస నమ్మికలు ఇలలోన
మానవ పరిణామ ప్రగతి చిహ్నాలు
నీకు చెందినవే నిజమైన వనబోకు
వినర వంగ పండు కనర నిజము

శ్రీకార మోంకార సిరినిడు నా కవిత
ప్రముఖ పండితుడొకడు పలికె ఒకనాడు
పేరు ప్రఖ్యాతికి మించిన సిరి ఏది
వినర వంగ పండు కనర నిజము

జనత చక్రవర్తి ప్రతినిధులు రాజులు
వెనుక బడ్డ ప్రజకు వెలుగు లేదు
అర్థరాత్రి స్వరాజ్య అందిన ఫలమేమి
వినర వంగ పండు కనర నిజము

ఆర్థికం :-

బానిస యజమాని బ్రహ్మస్పృష్టి కాదు
పుడమి నర్తము వలన పుట్టు కలివి
అజ్ఞాని బానిస! విజ్ఞాని యజమాని
వినర వంగ పండు కనర నిజము

పనిచేయు మనిషికి తినుటకున్నది హక్కు
వరమిచ్చు దేవునికె వంగి మొక్కు
హక్కు మొక్కులు లే క బ్రతుకు చక్కబడున
వినర వంగ పండు కనర నిజము

ఆత్మ జ్ఞానికైన అర్థమవ సరమిల
నిత్య దినచర్యది నిలచు టె ట్లు
దివ్వెను పసలే క దీపము వెలుగున
వినర వంగ పండు కనర నిజము

పెట్టుబడి ఆస్తులు తెగ పెరిగి పోయిన
ధాన ధర్మాలను తంతు ఏర్పడును
పుడమి ఆస్తులు పుణ్యఫలమని చాటగను
వినర వంగ పండు కనర నిజము

ఆస్తిపై వ్యక్తిగత పెత్తనం మంచిదే
పెత్తనం పరులను మొత్త రాదు
పలువురి పెత్తనం పలుచనే ఏనాడు
వినర వంగ పండు కనర నిజము

“ఉత్పత్తి” “వినయము” ధర్మమే సంఘము
“సరఫరా” “రక్షణ” సాక్షిగను నిలవ
జనగణ విభజన జరిపెను మనగీత
వినర వంగ పండు కనర నిజము

రానురాను వస్తురాశిని కనుగొని
అక్రమణ దారులు అవని వెలసె
అధిక బలసంపదె అన్నింటి కధిపతి
వినర వంగ పండు కనర నిజము

ఆస్తిహక్కు తెచ్చె అసమానతలు భువిని
దోపిడి పీడనలు “దొర” లనగనిలచె.
కొనుగోళ్లు శక్తితో మొనగాళ్లు లేచారు
వినర వంగ పండు కనర నిజము

ఇంటిమెట్టు దిగని ఒంటెత్తు ఆసామి
కంటిసైగతో జగతి కనకమగు ననును
శ్రమవినా సంపదకు సాక్ష్యమే లే దుర
వినర వంగ పండు కనర నిజము

కర్మఫలమెల్ల నీ కళ్లేదుట కదలాడు
కనిపించదని చెప్పు కట్టుకథ వద్దు
కృష ఫలమే సంపద “కూడనిది” కాదుర
వినర వంగ పండు కనర నిజము

కోరిక విడనాడ తీరిక దరిజేరు
తీరికే మనిషికి తెప్పలాట
తీరికి కోరిక తీర్పు దిద్దునరుని
వినర వంగ పండు కనర నిజము

నొసట రాతయున్న నొకచోట గూర్చున్న
బ్రతకవచ్చు ననుట భ్రాంతి సుమ్ము
“కర్మ”ను విడనాడ క లిమేలా సిద్ధించు
వినర వంగ పండు కనర నిజము

కలిమిలే ని నరుడు క లతల నందును
తెలివి తేటలున్న తేట పడవు
కలిమిలే క తెలివి వెలుగునందదు సుమా!
వినర వంగ పండు కనర నిజము

కోరిక విడరాడ ఉనికెలా సిద్ధించు
అర్థము విడనాడ మనుగడేడ
“ధర్మము” విడచిన దారేది మనకిల
వినర వంగ పండు కనర నిజము

తన శ్రమకు మించి సంపదలు చే కూర
తనశక్తి కాదది “పరశక్తి” అనగ
ఆస్తి రక్షణ కెన్నో ఆత్మావ తారాలు
వినర వంగ పండు కనర నిజము

బ్రతుకు జ్ఞానము సుంత అతికిన చాలును
గతిని గూర్చుని విద్య గంపడేల
అత్యవిద్య కడుపు అకలి తీర్చదు
వినర వంగ పండు కనర నిజము

కడుపు నిండని చోట కమ్మని వాడెవడు
సొమ్ములున్నవాడే చోద్యమేమి
అకలి జీవికి రూకయే దైవము
వినర వంగ పండు కనర నిజము

మనుగడ కోసమే మహిలోన ఎత్తులు
కడుపు నింపుకొరకే కాని పనులు
బ్రతుకు తెరువులన్ని బాధల గుర్తులే
వినర వంగ పండు కనర నిజము

పైస పరక యున్న పతిదేవుడ నిపిలచు
గతిని గోల్పోయిన గండ డనును
ఇహప రాల్విడచిన ఇల్లాలి తీరిది
వినర వంగ పండు కనర నిజము

అలిపై కోరిక అవని అకలి బాధ
జగతి సుఖనిద్రను బాప మనవ శమ
ప్రాణిని బంధించు ప్రాతిపదికలివి
వినర వంగ పండు కనర నిజము

బంధు మిత్రులకెన్ని భాగ్యాలు పండిన
మనకు చెందునన్న మాట లే దు
మట్టు చాటున నుండ మనసు చల్లబడున
వినర వంగ పండు కనర నిజము

ప్రతిభ సమర్థతలు అతిగ బ్రతకాలని
ఆస్తిహింసల నెల్ల దానొల్లు కొనిరి
అవివేక బలహీన జనులె ల్ల బలియైరి
వినర వంగ పండు కనర నిజము

తాత తండ్రులనుండి తనకు లభించిన
సిరులను తెగ తిను సోమరియిల
వారసత్వహక్కు వరుస మారాలిర
వినర వంగ పండు కనర నిజము

తొలిదశ మానవుడే మలి దశ దాతర
మలిదశలో మనదశలన్ని మారే
రుచి శుచి ఎరుగని మృగమానవుడు తాత
వినర వంగ పండు కనర నిజము

పదిమంది బాగుకు పదిమాటలల్లిన
ప్రముఖులు కారన పస లే ని మాట
ఫలము నిచ్చిన చెట్టు విలువ గోల్పోవున
వినర వంగ పండు కనర నిజము

ఇచ్చకం మొహమాట మించుతైనను వద్దు
పనికి తగ్గట్టుగ పంపకమడుగు
గిట్టుబాటు కాని తొట్టుపని మనకేల
వినర వంగ పండు కనర నిజము

చదువురు లెల్లరు సద్బుద్ధి పరులని
చదువుల జాతి చాటింపు వేసే
సద్బుద్ధి అత్మరా - దుర్బుద్ధి మనసేర
వినర వంగ పండు కనర నిజము

మనము చేసిన తప్పు - మనకాపదల నిప్పు
తప్పించ దైవమును తాగోరుకొనును
కర్మాధికారివి - కర్మఫలితము నీదె
వినర వంగ పండు కనర నిజము

బ్రతుకు బండి సాగ - జ్ఞానమించుకలేక
బండెడి చదువున్న దండగగును
శ్రమ సంపదను పెంచు - చదువుకావాలిర.
వినర వంగ పండు కనర నిజము

తత్త్వం :-

తత్త్వమే వేదాంత జగతికి మూలము
నైతిక ప్రవర్తనకు నాంది నేడు
ఏ మతము తత్త్వాని కెడబాటు కాలేదు
వినర వంగ పండు కనర నిజము

జగతి మాయకాదు జన్మ మాయకాదు
అనుభవం అనుభూతి అసలే కావు
మనసు తనువు మధ్య మనుగడ మాయర
వినర వంగ పండు కనర నిజము

భర్తృహరి, వేమన, భాస్కరుడు సుమతి
ఆచరణ నిడ - నీతివచన మిడినార
ధర్మాచరణ తీరు ధర్మ వివరణ వేరు
వినర వంగ పండు కనర నిజము

సుఖము సంతృప్తిల ఒకటికాదు వినుము
మనసు శరీరాల మనుగడ లివి
సుఖపడ వీలుంది సంతృప్తి పడలే ము
వినర వంగ పండు కనర నిజము

మనసు బుద్ధి ఆత్మ మనుగడ దివ్యెలు
వికటించ నురితీయ ప్రకటించు నివియె
ఆత్మనుద్ధరించ నాత్మే శరణ్యము
వినర వంగ పండు కనర నిజము

సుఖదుఃఖము లెందు చూడగ భవెనుండు
నర జన్మ విడనాడి నడచి పోలేడు
వ్బిండ్లు జగతిని చాటగల్గిన భన్ముడే
వినర వంగ పండు కనర నిజము

నీజిమీద కలువ నెగనెగ కన్పించు
మూలవేరు జూడ మురికి నుండు
తెల్లని మెరుపిల నల్లని మేఘునిదె
వినర వంగ పండు కనర నిజము

ఇంటి పనిలో అలి బైటపనిలో మగడు
పని విభ జనెంతో సత్ఫలిత మిచ్చె
ఇరువురి కృషివి నా ఇల్లు గడువదునేడు
వినర వంగ పండు కనర నిజము

మనసు పడని మనువు మనుగడ ఎన్నాళ్లు
నిదురబోవు వన్నె నిలచు వరకే
ఆత్మ బంధములే ని అనుబంధ మేలర
వినర వంగ పండు కనర నిజము

“హృదయ” దుర్బలతది కుద్రము విడనాడు
ఉద్యమించగలేర ఉర్వి నేదె
సంశ యాత్ముడవైన సతికిల పడతావు!
వినర వంగ పండు కనర నిజము

ప్రకృతి సంకల్పమే ప్రాణి కి మార్గము
ఆత్మ సంకల్పమే అవని బ్రతుకు
దైవ సంకల్పమే ధరణి కి రక్షర
వినర వంగ పండు కనర నిజము

రెక్క లోచ్చి మనిషి ఎక్కడకో ఎగిరిన
తిక్క తీర మరల తిరిగివచ్చు
మేరు శిఖరమైన మేదిని విడచున
వినర వంగ పండు కనర నిజము

వంట బట్టిన గుణం కంటగించిన బోడు
ఎదురేగి నెలవ నీ వశము కాదు
సహజ గుణ కర్మిది సర్వులకు సాక్షిర
వినర వంగ పండు కనర నిజము

జనబలం ధనబలం తనసొంతమే యని
తల పొగరెక్కగ తైతక్క లాడు
జ్ఞాన బలము లేని, జన్మేమి 'జన్మర'
వినర వంగ పండు కనర నిజము

దైవ కైంకర్యమని దక్షిణ లిడుదురు
జగతి రక్షకునికి మన రక్షణేల
దేవుని పేరుతో దిన భత్య మే ఇది
వినర వంగ పండు కనర నిజము

తార చంద్రుని జేర తప్పు పట్టగలము!
రాధ కృష్ణుని జేర రాదు అనగలము!
అమర మేమిటులకు అడ్డంకు బుందున
వినర వంగ పండు కనర నిజము

మన శరీరము కర్మ ‘‘కర్మ’’ అనివార్యము
మనలోన జీవాత్మ మసలు వరకు
కర్మ బద్ధుడ పిద ‘‘కర్మాధికారివి’’
వినర వంగ పండు కనర నిజము

కనబడినదే నీకు కఠిన సత్యము కాదు
తెరవెనుక గాఢను తెలిసి కోర
నింగి నుండు తార నిజరూప మేమిటి
వినర వంగ పండు కనర నిజము

రోగ కారణ జలమే రోగికి జీవిక
అగ్ని పీడుగిడువాడు అన్న సంభవుడు
శిక్షవేసిన వాడే రక్షకుడు భువిలోన
వినర వంగ పండు కనర నిజము

బొల్బ మందున కడు బాగుపడగ నాశ
నిండు యశోవ్హ నమున బండె డాశ
పండు వయసులోన పరమాత్మపై ఆశ
వినర వంగ పండు కనర నిజము

పట్టుదల దీక్షలు పతనము కాబోవు
సడలిన మరల సాజా త్కరించు
మట్టి దూరిన విత్తు మానై లేచుర
వినర వంగ పండు కనర నిజము

విజ్ఞాను లెల్లరు సజ్జనులు కాబోరు
అజ్ఞాను లెల్లరు అధములు లవరు
గుణ కర్మలకునివి గురుతు లే కావుర
వినర వంగ పండు కనర నిజము

పరచోట తనయులు పసిడిమే డలనున్న
తనవద్ద లే రను తపన యుండు
అనుభూతి సుఖమున్న ఆత్మకు సుఖమేది
వినర వంగ పండు కనర నిజము

“కర్మ” నిరంతర ప్రక్రియాత్మక “విధి”
“జ్ఞానం” నిరంతర గమన “రూపం”
“అనుభవం” మానవ అంతరాత్మ “ప్రవృత్తి”
వినర వంగ పండు కనర నిజము

కడుపు నిండ తిండి కంటికి సుఖనిద్ర
విషయ వాంఛలుడుగ “విముక్తి” ఏది
దైవగీత - విముక్తి దాతని తెలిసికో
వినర వంగ పండు కనర నిజము

: సమాప్తం :

అభిప్రాయం

కావ్యనాట్య నాన కళానిధి
తోకా రాఘవరావు
రాత్త హైలోర్న్ అడ్వకేట్

హైదరాబాదు (A P)
శ్రీరామనవమి - 1998

శతకకర్త “ప్రజాకవి - వంగపండు” నా చిరకాల కవి మిత్రులు.
మా ఆత్మీయులు - అప్పలస్వామిగారు రిటైర్డ్ ప్రభుత్వ కళాశాల ప్రిన్సిపాల్
“ప్రజాకవి” - నిజానితి కవిపండితుడనిపించేలా “వంగపండు-శతకం”
మూర్తీభవించింది. వేమన-భర్తృహరి-సుమతి-భాస్కరుడు దెలిపిన సత్యాలకు
మించిన నిజజీవన సీద్ధాంత - ప్రతీకల్ప నిలపగలది. వంగపండు శతకం.

మూడుదశాబ్దాల క్రితమే వారు భగవద్గీతను తేగతెనుగు పద్యాల్లో
అనువదించి నాకు అంకితమిచ్చిన సహృదయులు. అనేక పద్య గద్య రచన
కావ్యాల్ని వ్రాసి - ప్రజాకవిగ - ఆంధ్రుల హృదయాల్లో స్థిరపడినవారు.

పద్యం-గేయం-నాటకం-అనువాదం-జానపదం-శతకం-నవల
వంటి కవితా ప్రక్రియలలో ఒక్కొక్కదానిలో లేక ఒకటి రెండిటిలో
సీద్ధహస్తులైనవారున్నారు గాని సుమారు ఏడు కవితా ప్రక్రియలలో రచనల్ని
తొనసాగించగల దిట్టలు. సాహితీప్రముఖులు. ప్రజాకవి - వంగపండు.
ఇటువంటి వారు మన ఆంధ్రసాహితీలోకంలో అరుదు.

ఇందులో ఒకనాటకం - ఒక గేయకావ్యం - ఒక పద్యకావ్యం -
ఒక అనువాదం, నాకే అంకితమిచ్చిన - నన్ను చరితార్థునిజేసారు. మేమిరువురం
కలిసిన పేళావిశేషం - ముప్పై ఏండ్ల మా అనుభవం సాహితీపరమైనదే గాక
వ్యవహారికపరమైనది ఆత్మీయతానురాగంతో కూడినది.

శతకంలో ప్రస్తుతపడిన-నిజ జీవన సత్యాల్ని-పరిశీలించిన-
“జీవితాన్ని”-కాచి-వడ కట్టగ బయల్పడిన మహత్తర-బృహత్తర-
సందేశాత్మకాలని-స్పష్టపడతాయి.

మచ్చుకు కొన్ని పద్యాలు చూడండి-కోట్లు సంపాదించ ఎంత ప్రజ్ఞ
యున్న రెక్కలోచ్చి మనిషి తార చంద్రుని చేర వీటిలో మానవతా
విలువలు-విశ్వంలో విహరించనలు దిశలు పయనిస్తాయి. నవనాడుల్ని
స్పందింపజేస్తాయి. సామాజిక సృహకు అద్దంపట్టిన మహత్తర కావ్యం ఇది.

“మానవుని-విధి-రూపం-ప్రవృత్తి” అని మన
“ఇండియన్-ఫిలాసఫీ” నీ ఎంత క్లుప్తంగా - మనోజ్ఞంగా చిత్రించారు - మన
ప్రజాకవి - పండితుడని అనిపించుకున్నారు.

కర్మ - నిరంతర - ప్రక్రియాత్మక - “విధి”

జ్ఞానం - నిరంతర - గమన - “రూపం”

అనుభవం - మానవ - అంతరాత్మ “ప్రవృత్తి”

వినర వంగపండు - కనర నిజము.

దేశ కాలమాన - ప్రభావదూషితములు కాని - నిజ జీవన
సత్యాలతో - నిండిన - ఈ శతకరాజమును - వెనుకబడిన వర్గాలకే - వెలుగు.
శ్రీకాకుళం జిల్లా రైతాంగ నాయకుడు మాజీ రాష్ట్ర మంత్రివర్యులు - మిత్రులు
శ్రీ ధర్మాన ప్రసాదరావు గారికి అంకితమివ్వడం - ముదావహం - శుభావహం.

“హితబోధ మనిషికి గతినిచ్చు దాత” అన్న ప్రజాకవి వాక్యం
పది కాలాలపాటు - ప్రజలలో నిలచి - సామాజిక సృహను - వ్యక్తులలో
రేకెత్తించి ఉద్యమ పథంలో నవ నాగరికతకు నాంది - ప్రస్తావన - జేయగల
దనుటలో సంశయము లేదు.

భవదీయుడు

కోకా రాఘవరావు